

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Madoz, núm. 31 y 35
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

À PUNT DE SORTIR

VOLÚM IV

DE LA

Biblioteca de LO CATALANISTA

APLECH DE POESÍAS

donadas á llúm en aquest periódich

EN LO QUART ANY DE SA PUBLICACIÓ

Forma un volúm en octau de 160 planas y conté composicions dels següents autors:

J. Abril y Virgili, Victor Balaguer, Bonaventura Bassegoda, Ramon Bassegoda, Pau Bertrán y Brós, Victor Brosa Sangerman, Joaquim Cabot y Rovira, Joseph Calonge, Dámas Calvet, Anton de P. Capmany, Joseph Cortils y Vieta, Modest Durán y Folguera, J. Got Anguera, Angel Guimerá, Ignasi Iglesias, Joseph M.ª Jordá Lafont, Miquel Laporta, Joseph Martí Folguera, Apeles Mestres, Ernest Moliné y Brasés, Pere Muntanyola, Jaume Novellas de Molins, Emili Pascual, Joan Pons y Massaveu, Joaquim Riera y Bertrán, M. Rocamora, Conrat Roure, Joaquim Rubió y Ors, Pau Sans y Guitart, Frederich Soler, Eduart Toda, Jacinto Torres Reyató, Jacinto Verdaguer, N. Verdaguer y Callís.

Preu: UNA PESSETA

Pera 'ls subscriptors: DOS RALS

Estará de venda á Sabadell en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, Sant Pau, núm. 4, y en la Imprempta d' aquest periódich.

LO REGIONALISME Y 'LS GOBERNS D' ESPANYA

La necessitat y conveniencia del plantejament de lo Regionalisme en Espanya es mida urgentíssima y que s' imposa cada día més y 's manifesta ab colors mes vius y esplendorosos á cada nova ley, á cada tractat, á cada un dels poblemas que periódicament se presentan y que fallan, legislan ó pactan de la manera ruhinosa á que nos tenen avesats, los patriótics pares de la patria.

No hi ha pas cap dupte que no som pas sols los anomenats catalanistas los qu' aixís ho regoneixem, sinó qu' avuy es ja l' inmensa majoria dels espanyols los que també aixís pensan y crehuen, ab la sola diferencia que los catalanistas, despullats de tot compromís, allunyats ab horror de las banderias de la malehida política madrilenya, de res ni pera res hem d' amagarnos y podem proclamar ben alt y als quatre vents los nostres arreladas conviccions y podem alardejar de Regionalistas sense que al ferho hagim de temer perdre la *amistat y confiança* que puga dispensarnos tal ó qual home polítich ó que pugan perdre algun dels llochs *honrosos* avuy tant disputats en la política espanyola.

Mes aixís y tot los desenganyys han allissonat á una bona part de personas de clar criteri y aquestas van acostantse cada dia mes al nostre terreno.

Y la rahó es llógica y contundent, ¿quina confiança pot tenir lo pahís en sos governants, si aquestos no ho son per la expresa voluntat dels que deurían elegirlos, sino fets per evolucions diplomáticas y de conveniencia particular, ó surtits de las urnas d' una manera vergonyosa y que rebaixa la dignitat dels pobles?

D' aquí, la continuada llunyta entre 'ls governants y 'ls governats, d' aquí aquest sens nombre de protestas de part del verdader pahís, que 's veu obligat á aixecarne del seu ensopiment, portat per un principi d' indiferentisme, mal entés y que ja es hora que s' abandoni á extendrer uns sens fi d' Exposicions rasonadas y organizar meetings pera fer entendre als Guberns de la nació de la *sapientíssima* manera que la desgovernan.

Mes tot es poch devant de la *magnificencia* dels nostres legisladors. Fa tres anys que Catalunya se vegé obligada á aixecarse com un sol

home pera protestar enérgicament d' una de las més grans arbitrarietats que puga registrar-se en la historia jurídica y lo poble catalá veient en perill sa legislació civil, amenassada encare, tingué d' aixecarlo crit al cel pera fer entendre als *sabís* legisladors que l' article 15 del mateix fería mortalment á Catalunya víctima sempre de la mala volença dels amants del uniformisme; y ja d' avans y després d' aquella fetxa hem vist en continuada lluyta los de dalt ab los d' abaix, los que cobran ab los que pagan, los que viuen á las espatllas de la nació ab los que treballan pera ferla gran y enriqueirla. Digiuiho sinó la excitació promoguda ab la qüestió fiduciaria ó parli l' alarma promoguda á la provincia de Lleyda per la reforma projectada en la construcció del ferro carril del Noguera-Pallaresa, després haver sigut dita llet aprovada y votada en Corts, y darrerament parli en favor de las nostras afirmacions, á més de la ley del cabotatge, que també ha tingut de reformarse á instancias del pahís, lo nou tractat ab los Estats Units, que con tot lo demés ha mogut la excitació dels veraders amants dels interessos de la pátria, ha aixecat protestas enérgicas y ha preparat *meetings* ahont los bons potricis, las personas de recte conciencia y elevat criteri y arraigo, han de protestar devant del poble una vegada més de la conducta antipatriota dels que tenint molt sovint á flor de llavi aquella frasse de *buenos españoles*, son los mortals enemichs de la pátria.

Protestin com á catalans, que equival á dir ab energía, los que tant en la qüestió del Noguera-Pallaresa, com en lo del tractat ab los Estats Units portan enlayrada la bandera sense compromisos ni compendadas da cap mena, segurs de que la victoria, com á justa, ha de coronar los seus patriótichs esforços, y entretant nosaltres treurém en conseqüencia, que la necessitat del Regionalisme no son las nostres paraulas ni la nostra propaganda las que mellor ho demostran, ja que ab veu més eloqüentissima ho fan, ab sos continuats desgavells, los destinats á governarnos.

SECCIÓ POLÍTICA

A falta de noticias de més interés, alguns periódichs de Madrit, han fet correr la veu de que 'l Ministre de la Guerra tractava de cridar las quatre reservas primeras del exércit, á fi de estar degudament preparats pera 'l conflicte europeu

que 's prepara, y demostrar aixís que no está Espanya tan decayguda, que no disposi en moments donats, d' un número de tropas respectables, pera que se la consideri y atengui en lo concert de las primeras potencias.

Per sort, la noticia ha sigut immediatament desmentida per conducto autorisat, de lo qual devém alegrarnos, puig no era pas cosa de riurer los gastos inmensos que representava la movilizació de las reservas.

No obstant, donat lo temperament dels Guberns, que Deu 'ns destina pera càstich de nostres culpas, no haguera sigut estrany que l' idea hagués germinat en lo cervell del Ministre, sens dupte pera demostrar al exèrcit que en Espanya, 's fan 'ls impossibles pera atendre las sevas *justas aspiraciones*.

Perque es de saber que 'l nostre exèrcit te aspiracions, y aquestas han de satisfeser, mal causin la ruína de Espanya.

En altres pahisos los que cobran, creuhen y callan; aqui son los que cridan y disposan.

Justa conseqüència de las nulitats polítiques que pretenen dirigirnos.

Aixó, no obstant, la noticia de la movilizació de las reservas, deuría esparverarnos, sino fos la impossibilitat de portarla á terme.

Y consti que segurament de no efectuar-se no 's deurá pas al bon criteri del ministre, sino á la pobresa de vestuari y armament disponible.

¿Com podan cridar á las reservas, sino tenen ab que vestirlas y equiparlas?

Com no 'ls faigin anar en maniga de camisa, y ab aquesta fora las calsas com en los *Sobrinos del Capitan Gran*!

S' acosta la fetxa de la renovació ó conclusió dels tractats de Comers; y aquesta es la hora que 'l govern conservador, tan proteccionista á veces quan no era poder, no ha dit encare aquesta boca es meva.

Per aixó no es estrany lo silenci de la colla conservadora.

Va fer tants estragos oratoris allavoras, va parlar tant y tant de las questions econòmiques, que ja 'n deu estar tip y no vol més comedia.

Prou n' hi ha hagut ab lo tractat dels Estats Units, qu' avuy 'ns aménassa.

Y la veritat es que 'l govern conservador per poch reflexiu que siga ha de fer-se 'l següent calcut:

Si al voler tractar ab l' América del Nort pera millorar las condicions dels productes cubans, hi axafat los dits dels productors d' Espanya, que no passarà quan 's tracti directament un conveni entre la Península y alguna altre potencia europea?

Per aixó devém estarli agrahts al govern de 'n Cánovas, de no preocuparse ni poch ni molt dels tractats que fineixen.

Perque axis com mentres hi ha vida, hi ha esperança, mentres 'ls Guberns no se 'n cuidin, no tenim damunt nostre la aménassa continua á nostre dret de viurer.

Mal per mal, val mes que 's cuidin tant sols de atipar degudament á la colla.

Aixís al menos no hi ha por de que 'ns enfonsin pera sempre sota 'l pés de la competencia estrangera.

Ja fa temps que sabiam que 'l ministre de Marina, senyor Beranger era home de molta barra.

Com si no hi hagués prou ab los disbarats que ha fet densá que es al ministeri, com si no pintés prou al home 'l tremendo salt mortal que ha hagut de donar de

la república radical, á la monarquía conservadora, pera atrapar una cartera, are s' ha atrevit á visitar al Puerto de Santa María per hont feu presentar diputat á son fill en lluyta ab 'n Peral y en qual districte se cometeren 'l colmo de las atrocitats electorals conservadoras (dit siga sense ánim de rebaixar los mérits del *Aguelo Pantorrilles* de Barcelona).

Per supuesto, que l' home deuria estar tan fresquet quaut va tenir tan atrevida idea.

«Mes del que t' han dit tots los espanyols per los desacerts—devia pensar *l' illustre ex-republicà*—no t' ho dirán pas los fills del Puerto.»

Al fi y al cap va ferho tot en defensa dels seus fills y aixó pot disculparlo.

Quant menos proba que si la conseqüència, la justicia y 'l patriotisme no fan niu en son cor, encara hi queda 'l sentiment d' amor á la familia.

Qué es lo que deu haver aturat als fills del Puerto de Santa María, pera clavarli una xiulada fenomenal com s' anunciava.

Avuy deu tenir lloch á Barcelona lo *meeting* preparat pel Foment de la Producció Nacional y demás corporacions catalanas d' importancia, pera protestar del malhadat conveni entre Cuba y 'ls Estats Units fet per lo Govern *proteccionista* del senyor Cánovas del Castillo.

No cal dir quant desitjaríam que tingués l' éxit merescut y sobre tot que fos una cosa seria y digne del bon nom de Catalunya.

Res de contemporisacions ni de política madrilenya.

Ja que es prou trist que Catalunya á cada tractat tingui que fer sentir la veu de la justicia, já que es prou trist pera Espanya, tenir uns governs que en tot lo que fan tenen de sentir los clams de las víctimas dels seus desacerts, tinguem al menos la suficient energia, pera imposarnos á las injusticias dels polítichs, que han prés per joch de noys la sagrada missió de dirigir un poble.

Deu il·luminar al Foment de Barcelona y á tots quants han de pendrer part en l' acte importantíssim qu' avuy se celebra en nom de tot Catalunya.

INDUSTRIA

LLARS FUMÍVORAS

Al usar la paraula llars no 's crega que vaig á tractar de donar fumivoritat á las llars casolanas y molt menos als fochs de rotllo ahont s' aplega la familia quan la tramontana gronxa la pineda y n' arrenca dolorosos planys... En aquellas llars hi ha d' haver sempre fum y sutje y sostres ennegrits porque son lo march y 'ls tons propis de las rústicas y senzillas escenas que en ellas solen passar. Allá 'ls tions hi van á dojo, del boch están. Allá la pila no s' acaba may y una carretada mes ó menos que s' hagi gastat al cap de vall del hivern no s' hi coneix.

Las llars de que vaig á ocupar-me son molt diferentas: van tanca-

das per tots quatre costats, son geomètricament construhidas y á prevenció calculadas per un gasto de carbó determinat. Han de produhir una forsa de tants caballs ó bé un augment de temperatura de tants graus en una massa d' aygua de tal calitat, de tal pes ó de tal mesura. En ellas hi passa l' ayre acanalat per oberturas oportunament situadas y de mida rigurosament fixa. Aquell ayre ha de ser prou abundant perque puga cremar tota la massa de carbó que troba en la llar, sobre l' engraellat; mes no ha de ser excessiva perque no 'n passi gens del engraellat á la xamaneya sense aplicarse á la combustió, puig aquell excés d' ayre no faria mes que robar calor que s' escaparia per la xamaneya y 's perderia en la atmósfera. Las llars fumívoras son las que se aplican en la industria y 'l seu us suposa la resolució práctica d' un problema económic, d' un estalvi notable de combustible y al mateix temps la obtenció d' una comoditat, que es la de no tenir fum, ab lo que 's logra també la netedat y 'l manteniment de la puresa y bonas condicions del ayre respirable.

Los inventors d' ofici han ideat una munió d' enginys pera donar fumivoritat á las llars de las calderas, y á las fogaynas en general, que constitueixen focos mes ó menos permanents é intensos de calor aplicat á una industria mecánica ó química; pero fins ara cap se n' ha trobat d' aquells enginys que sia complert: los uns no van prou be perque no evitan lo fum d' un modo absolut; los altres resultan cars, y tampoch son segurs quan se cambia la classe de carbó y tots ells complican mes ó menos la caldera ó fogayna ahont s' aplican aparells ja de sí mateixos sempre complicats y que requereixen molts cuidados per part de qui 'ls conduheix.

La llar fumívora, en general, es aquella que 's draga 'l fum si en algun punt d' ella se n' ha produhit; lo que vol dir, que si per las sevas condicions, ó per la mala calitat del carbó, una llar no es fumívora, se li ha de sobreposar un enginy que anulí 'l fum, que 'l disolgui, que se l' empassi, com un bon fumador, ó que se 'l dragui, que es lo verdader terme catalá, retornant dit fum, ja cremat y convertit en ácid carbónich, á la corrent de gasos produhits per la combustió.

Podém dir, donchs, que hi ha duas maneras de donar fumivoritat á las llars, á saber: una, la principal y la mes segura, construhir llars que no produheixin cap mena de fum, ó be que si 'n fan despendre

en un punt, lo cremin en l'altre, avans de que aquell pugui passar á la xamaneya.

L'altra manera es la aplicació d'un ormeig ó enginy sobreposat á la acció de la llar y que produheixi la fumivoritat.

*
**

L'acte de la combustió es una verdadera operació química; es la descomposició de un combustible en presencia del atmosfèric: l'oxígeno d'aquest se combina ab lo carbó y forma l'ácit carbónich desplegantse en tal cas una gran quantitat de calor. Una altra part d'oxígeno se combina ab l'hidrògeno, que sol portar també 'l combustible ab lo vapor d'aygua, mes un excés d'hidrògeno, que sempre hi ha, s'inflama y també desenrotlla un gran calor.

Lo combustible mes generalment usat en la industria es lo carbó mineral, que conté, á mes del carbó y l'hidrògeno, que son los dos elements que li donan valor y riquesa com á potencia calorífica, varias substancias terrosas que, quan lo carbó está consumit, quedan formant un munt de cendra. Si lo ayre introduhit en la llar escás, en lo lloch d'ácit carbónich se forma óxit de carbó, que també crema, pero dona molts menos graus de calor que aquell y queda una gran part de carbó sense cremar, que se 'n va per la xamaneya suspés ab los demás gasos que se escapan, y forma lo que 'n dihem lo fum. L'óxit de carbó es un gas inflamable y la flamarada que produheix es un calor blau caraterístich, es molt curta y claror esblaimada. Com que 's presenta sempre que en la llar hi ha un excés de carbó, relativament á la quantitat d'ayre queha de cremarlo, aquella flamarada blava surt entre mitj de rotllos mes ó menos reduhits de carbó y per aixó 'ls fogners, en lo seu tecnicisme especial, solen dir, quan se produheix l'óxit de carbó, que tenen lo foch negre. La contraposició d'aquest efecte de la combustió es lo foch blanch, viu, brillant y enlluernador, sense cap punt negre que taqui las brasas extesas en l'engraellat. Quan la combustió es aixis, es que 's produheix l'ácit carbónich, tot lo carbó del combustible usat 's crema y dona una potencia calorífica de 7,000 *calorias*, mentres que quan hi ha excés de carbó, ó escasetat relativa d'ayre, la combustió del óxit sols dona 2,000 *calorias* y l'excés de carbó ennegreix los gasos inflamables y, com ja he dit avans, ab ells s'escapa per la xamaneya. Quant s'afegeix carbó á la

llar, si se'n hi tira molt en un plegat, es quan se presentan la flamarada blava y 'l fum; y si las proporcions de la fogayna no están ben encertadas, ó be si 'l fogoner no es prou expert, ó te mandra de netejar lo foch y d' escurar be 'ls fumerals quan se requereix, aquella mala combustió es l' estat normal y queda reflectada fins en la part de fora de las altas xamaneyas, en quals cimas lo vent rebot lo fum y l' encasta en ellas com á testimonis acusadors del descuyt, del desacert en las instalacions, de la inpericia del fogoner y mes que tot de la ignorancia del industrial, que no sab veure en aquellas enmascaras la malaguanyada pérdua que diariament sofreix, pérdua molt considerable, com en altres articles he ja tingut ocasió de demostrar.

*
* *

Los aparells fumívoros ideats son en número molt considerable y no 'm toca descriur-los, porque aixó desdiria del carácter d' aquestos articles, puig hauria d' usar un estil rigurosament tècnich; á mes de que hauria d' acompanyar la seva descripció ab los seus corresponents grabats; mes si indicaré los principis en que reposan, que generalment son los següents:

Primer. Carregar lo foch per medi d' un mecanisme montat en fogayna, constituhint lo citat mecanisme l' ormeig conegut en la industria ab lo nom de *aparell Dumery*.

Segon. Fer arribar, poch á poquet, lo carbó fresch de la llar de modo que sofreixi una especie de torrefacció y de suau destilació avans de posarse sobre la massa incandescent. Tal es l' objecte dels engraellats movibles de *Taillefer*, y altres, y de l' engraellat en forma d' escala dels inventors *Marsilli* y *Cyobrzinski*.

Tercer. Conduhir lo fum á una segona cambra de la fogayna en la que s' hi fa entrar una corrent d' ayre calent, y molt dividit, que oxigena 'l carbó escapat de la llar ó be de la primera cambra de embustió. Aquest problema s' ha resolt de diferents maneres constituhint los sistemes coneguts ab los noms de *Mac-Connet*, *Douglas*, *Milho-land*, *Timberinck*, y també s' aplicá, allá en los anys 1855 á 1860, en las locomotoras, constituhint lo sistema de Mr. Beattie, en que hi havían duas fogaynas separadas per medi d' un bullidor; cosa sempre complicada y de mals resultats en la práctica, quan de locomotoras se tracta.

Quart. Convertir en òxit de carbó, mes ó menos barrejat ab l' hidrógeno carbonat, lo combustible de la llar y ferlo passar als fumerals barrejat ab una corrent d' ayre calent, que converteix l' òxit en ácit carbónich ab gran producció de calor. Aquesta idea la tingué *Lebon*, primer inventor de la iluminació y calefacció per medi del gas, qui havia proposat sa calefacció en un bany d' aygua, més la disposició del aparell, que sens dupte tindria ideat no ha estat coneguda já que desgraciadament morí avans de realisarla.

Actualment l' aparell fumívoru mes usat, especialment en las locomotoras, es lo de *Mr. Thierry*, que consisteix en introduhir en la llar una corrent de vapor d' ayre, del mateix que te en dipòsit la caldera, en la caixa de foch. Aquell vapor surt per una serie de foradets, y 'l vent que dona, empeny l' ayre; que acaba de cremar las partícules de carbó encara no incandescents y que havian fugit per la xamaneya.

Per últim, fa poch dias, en lo suplement del periódich titulat *L' Independance Belge*, corresponent al dia 16 del mes prop-passat, he vist la següent noticia, que 's refereix, segons sembla, á un nou sistema fumívoru encara que molt semblant al anterior ó sia al de *Mr. Thierry*. Diu aixís;

«Un nou procediment pera consumir lo fum crida actualment la atenció de las Companyías de camins de ferro, y obté, segons sembla excelents resultats. Per lo nou procediment s' obtindria mes calor de duas ó tres toneladas de carbó que 'l que ara s' obté ab quatre ó cinch toneladadas. Un raig de vapor á temperatura alta s' introduheix en la caixa de foch: l' oxígeno, per la seva afinitat ab lo carbó crema aquest, transformantlo en ácit carbónich y no en òxit de carbó; l' hidrógeno, separat del oxígeno de l' aygua, crema també produhint la temperatura blanca. D' aquest modo no 's veu gens de fum porque tot lo carbó queda consumit.»

En lo tractat de Máquinas de vapor, fixas, locomotoras y marinas de *Mr. Jules Gaudry*, publicat en París en 1861, d' ahont he tret alguns datos relatius als aparells de fumivoritat, pera la redacció d' aquest article, 's mostra tan desconfiat respecte d' aqueixa classe d' aparells que, després després de citar los mes notables, diu lo següent:

«Hem vist ab los nostres propis ulls ensajarse molts aparells fumí-

voros, mes los resultats han sigut en general molt contradictoris. Al costat d'èxits incontestables, hem vist que bastava moltes vegades un senzill cambi en la naturalesa del combustible y en las condicions del treball pera fer reapareixer lo fum y tirar per terra totas las economias promesas. Recomaném, donchs, acaba dihent Mr. Gaudry, als industrials, de no descuydar cap garantía en los seus pactes ab los autors de fumivoros, ádhuch en aquells á qui donguin mes preferencia.»

En vista de tot lo exposat y per lo què per propia experiència he pogut observar sobre aquest particular, respectant sempre 'l bon zel dels que 's dedican de bona fé al avensament dals procediments industrials, ara per ara, opino que 'l millor aparell pera lograr la fumivoritat es la instalació d' una fogayna y una caldera ben calculada, ja sia pera máquina fixa ó marina ó pera locomotora; y acabaré dihent com los senyors *Brosius* y *Koch*, enginyers jefes de camins de ferro d' Alemanya y autors d' una obra titulada *Lo maquinista de ferro-carrils* en qual traducció francesa, publicada en 1883, en lo relatiu á fumivoritat se diu aixís: En resum, segons aixís ho diuhen los práctichs, lo millor fumívor de tots es... un bon fogoner.»

PAU SANS Y GUITART

LA REYNA DELS JOGHS FLORALS

BALADA

PREMI DE LA FLOR NUTURAL EN LOS JOCHS FLORALS DE VALENCIA D' AQUEST ANY.

Blanca y garrida com les colomes
que juguetejen enllá en les llores,
d' ulls que reflecten gloria y amor;
galtes rosades com fresques pomes,
plé 'l cor d' essencies, lo pit d' aromes,
es la promesa del trovador.

Tenen sos llabis mel y ambrosía,
perfum sa boea, son front poesia,
foc ses perpelles, or sos cabells...
Més ¡ay! la nina, ¡quánt més valdria,
si la deixara la malaltía
que vol robarli sos colors bells!

Com una rosa que la gelada
mustia en la fosca nit malfadada,
la donzelleta sent trist pesar;
sa malaltía n' es ignorada;

¡un jorn, al naixer la pura aubada,
trista y dolenta la va encontrar!

D' ensá la nina no es la mateixa;
la melangia jamay la deixa,
ansies supremes l' omplin d' anyor;
les flors marcintse van en sa reixa,
y ella, ans alegre, trista ara 's queixa,
sentint la corca del mal traydor.

Moltes vegades está plorosa,
—¿Qué tens?—lo nuvi diu á la hermosa,—
¿qué vols nineta d' ulls divinals?
y ella contesta mitj tremolosa:
—Febr de gloria huy mon cor nosa;
vull ser Regina dels Jochs Florals.

¡Quánt be lo traje bell m' escauria,

y ab quina dolça, folla alegria,
la flor simbólica del Gay Saber
en mon pit verge jo posaria,
y en lo rich soli m' assentaria
per dar als poetes l' ansiat llorer!

Totes les nines m' envejarien;
los vats més gracies celebrarien,
y al vórem Reyna jo del Certam,
les meuhes galtes color pendrien.
y mos ulls negres més foch tindrien,
pera expresar-te tot lo que t' am.

La flor que anhele, de goig encesa,
l' azahar seria de la puresa
qu' engalanara lo traje meu,
quant tú y jo, una auba, plens de tendresa,
é renovarnos la fé promesa
anem plaerosos devant de Deu.

Plegá sos llabis la hermosa nina;
sentí la joya de la heroína
que la victoria veu al entorn;
mirá 'l poeta sa faç divina,
somnia en la rosa de la Regina,
Y de la festa pensá en lo jorn....

Mentres lo nuvi la lliura apresta,
y pera l' éxit de sa conquesta
un raig de geni demana al cel
la dolça nuvia, bella y modesta,
talla lo traje pera la festa,
pera la festa qu' es son anhel.

Lo poeta forja troves hermoses,
en quals estrofes maravellofes
á trossos posa tot lo seu cor;
y aquelles rimes fluides, febrofes,
d' Ausias ne semblen notes glorioses,
Fé rebofantne, Patria y Amor.

De la nineta las mans divines,
primors de perles y coralines
vessant, com roses, van entorn seu;
y ab or y sedes varias y fines,
broden sirenes, fades y ondines
sobre 'l ras verge, blanch com la neu.

Per cada estrofa del suau poeta
nna puntada fa la nineta;
á estall treballen á un temps els dos;
lo vat, somrientse, corre á la meta,
y 'l goig qu' en ella se veu qu' espleta
li tiny les galtes de color ros.

Ja lo trovaire forjá la trova
que 'l cor engisa, que 'l cor arroba;
llegint sos versos veu lo llorer;
y ans de plegarne tan rica roba,
la nuvia, ardentse de goig, es proba,
lo traje qu' era son afany ver...

Més ¡ay! ¡quánt negra la nit s' atansa
pels dos cors tendres, que la bonansa
per un miracle fongué en un cor!
¡Quánt prest la ditja del pit se llansa!
No hi ha esperansa, no hi ha esperansa:
Se mor la nina, la nina es mor!

Y ans qu' apagara la dolça aymía
la set de gloria que la enardía,
doblá la testa sobre 'l seu pit...
¡Quánt de la festa lo jorn somría,
plena la hermosa de melangia,
á Deu enviava son pur esprit!

Foll lo poeta se desespera:
Ja aquella nina tan engisera
desig no abriga, ni afany nengú.
Més diu lo nuvi:—[Fon ta darrera
voluntat tindre la rosa vera,
y si la guanye será per tú!

.....

Guanyada en noble, culta batalla,
la gaya rosa, feu presentalla
d' ella á la nina d' ulls divinals,
qui, complaguda dins la mortalla,
mostrá en sos llabis la dolça rialla
de la Regina dels Jochs Florals.

FRANCESCH BARBER Y BAS.

NOVAS

Avuy matí á las 9 se celebrará en lo Real Col-legi de las Escuelas Pías de nostra ciutat
un solemne ofici indicat á sa Patrona la Verge de la Escola Pía.

Nostre amic D. Joaquín Baciana, lo dijous passat contragué matrimoni ab la simpática senyoreta D.ª María Pla y Casablanca filla del conegut fabricant D. Felip Pla.

Desitjém als contrahients tota mena de felicitats y una eterna lluna de mel.

Se troba en Barcelona don Celastí Pujol y Camps, de la Real Academia de la Historia, que procedent de Simancas ha vingut á estudiar en los arxius de Barcelona los documents relatius á la guerra de Catalunya en temps de Felip IV.

Nostre estimat colega *Lo Somatent* de Reus ha publicat lo número corresponent al dia 11 de Setembre, orlat de negre per se dit dia aniversari de la caiguda de Barcelona en mans de las tropas de Felip V en l' any 1714.

Fém vots pera que 's cupleixin los desitjos qu' expresa 'l colega en son primer article.

En lo meeting que 's celebrarà avuy á Barcelona contra 'l tractat dels Estats-Units, parlarán los senyors Graells, Puig y Saladrigas, Catá de la Torre, Fiter é Inglés, Rahola, Lluch, Canadell, Alsina, Corominas, Vallés y Ribot y 'l diputat cubá don Niculau Maria Serrano.

També usará de la paraula nostre distingit compatrici D. Joan Sallarés y Plá.

S' ha convidat á totes las societats Economicas expanyolas pera que envihin representants al meeting.

L' acte promet satisfactoris resultats si los oradors se mantenen en un terreno precís y enérgich.

Avuy per la nit se posará ab escena en lo *Teatro dels Camps de Recreu* lo drama *La Pasionaria* y la pessa *Un cop de telas* per la companyia de 'l senyor Tutau.

Se anuncia pel dijous la comedia d' Pin y Soler *La Viudeta* que tan aplaudida fou á Barcelona quant son estreno.

Segons noticias la companyia *Franceschini* que deu donar algunas representacions en lo *Teatro de Cervantes* inaugurarà sas funcions á mitja semana d' aquesta.

Lo governador civil de Barcelona ha rebut una comunicació del sub-secretari del ministeri d' Ultramar manifestantli que 'l govern te fermes propòsits d' armonisar los interessos del comerç antillá, en lo que no vol que s' introduheixin com nacionals géneros estranjers ab los de la Península, y que signifiqui á la Cambra de Comerç, al Foment del Treball Nacional y als demás centres industrials la conveniencia de que proposin al ministeri los medis més segurs pera conseguirho y pera que sigui una veritat la procedencia nacional dels productes que s' exportin per cabotatge.

Acaba la comunicació dient que creu 'l ministeri que als comerciants é industrials interessa sobre manera que 'ls productes nacionals siguin los únichs que disfrutin de las ventatjas concedidas, y afegeix que aquest pensament es lo que inspirá la Real orde de 8 d' Agost últim, sense ánim d' imposar trabas al comerç.

Diu La Renaixensa.

Ha circulat per la premsa de tota Espanya una noticia altament depressiva pera un establiment del Estat, l' arsenal del Ferrol, assegurantse que 'l crehuer "Alfonso XIII.", que s' hi ha construït calava ara tant que resultaria inservible, ja que no se li podria col·locar la artilleria y demés per por d' enfonzarlo. La noticia la esbombá un corresponsal d' un diari de Madrit y casi tota la premsa se 'n feu ressó.

No obstant, aquella noticia es del tot inexacta. No solzament lo crehuer de guerra "Alfonso XIII.", es ben fet, sino que en la ma d' obra supera al "Reyne Regente.", que fou pres com á modelo y que fou construït á Inglaterra. Y no sols hem pogut enterarnos de la falsetat de la noticia per travalls publicats en los periódichs del Ferrol, sino que ademés hem rebut una carta d' una persona resident en aquella població y molt competent en la materia, que 'ns assegura tot lo contrari. Deya l' aludit corresponsal del diari de Madrit que l' "Alfonso XIII.", tenia 101'21 metros de llargada per 5'95 no més d' amplada; es dir, la vintava part de la llargada. Ni una agulla de fer mitja. Los demés detalls del corresponsal en cuestió son tant exactes com lo referit. Per exemple, afirmá que 'l barco cala ara 5'95 metros, y en efecte, ara n' está molt lluny y únicament ho farà quan tinga colocadas la artilleria, máquinas y demés carga que li falta.

Ara desplassa 2 200 toneladas y n' ha de despassar pera calar los 5'95, 4,740; lo que vol dir que se n' hi poden carregar 2,540 entre armament, máquinas y demés, sense por de enfonzarlo.

Nos plau rectificar la noticia per varis conceptes. En primer lloch per honra y profit de la indústria nacional, mal sia del Estat, que al cap de vall los cuartos se quedan aquí y 'n viuen treballadors del pais, y perque hi ha sobreria propensió per part dels governs á fer treballar las fábricas de fora ab. preferencia á las de casa. Després per honra dels treballadors del pais que demostran que quan se 'ls ajuda y se 'ls posa en las degudas condicions saben treballar també com los de fora y finalment perquè en la construcció del "Alfonso XIII.", hi han intervingut en primer terme dos estimats paysans nostres, los il·lustres enginyers don Andreu Avelí Comerma, que 'l va comensar, y don Joseph Torelló que l' ha dut á bon terme.

Massa tendencia hi ha qui á deprimir tot lo que es nostre. Y si están desacreditats los establiments oficials polítichs y administratius, pels facultatius es just la mes de las vegadas fer una excepció y no confóndrels en aquell decrédit.

Precisament per la competencia de la persona que 'ns escriu, creyém poder assegurar que 'l creuher "Alfonso XIII.", será un timbre de gloria pels enginyers que l' han dirigit, per los treballadors que l' han fet y per altrás industrials que hi han prés part, com la Maquinista Terrestre y Marítica de quals tallers procedeixen en las excelentes máquinas motoras del citat barco.

Per acabar copiarém lo derrer apartat de la carta á que 'ns vením referint perque també hi ve desmentida la noticia de que havia succehit un desagradable incident á un altre de nostres barcos de guerra. Diu aixís dit apartat:

"Avuy ha entrat lo Pelayo en lo Dich de la campana. També hi havia tontos que creyan que no hi cabia y altres que ho desitjavan perque l' enviessin á Fransa. Li sobra al dich després del Pelayo 15 metros de llarch y més d' un metro en la part més ampla del barco. En quant al calat ha entrat duas horas avans de la pleamar y avuy que no son mareas vivas y li sobrava aygua. Ara no hi ha dupte per lo més incréduls; lo barco está ja á dins y en sech."

De Las Cuatre Burras:

Bona ha estat enguany la festa major de Vilafranca, més cal fer constar que sense l'empenyo que hi posà nostre Ajuntament y d' un modo especial la comissió de festetjos no podríam pas dirho aixís ja que cas que s' en hagués celebrat hauria sigut molt migrada é impropia d' una població com la nostra.

Habem de donar un entussiasta aplauso á nostre Ajuntament y d' un modo especial al president de la comissió de festetjos per lo bon acrt que tingué al redactar los programas en nostra materna llengua.

De La Renaixensa:

Nostre distingit amich lo celebrat escriptor de Vilanova y Geltrú don Teodor Creus nos escriu autorisantnos pera que desmentim la noticia de que 's tracti per la familia Medinaceli de celebrar festas en lo Monastir de Santas Creus lo dia en que 's colocarán en una urna de cedre los restos dels Moncadas. Aquest acte de reparació, després de la profanació de que fou víctima aquell Monastir, es degut á nostre amich esmentat, que no ha pretengut altra cosa que treurer aquells preciosos restos del vergonyós estat en que 's trobavan. Ademés lo senyor Creus no te noticia de que, ab motiu del acte, s' intenti celebrar cap festa per altrás personas.

Llegim en lo Diario de Barcelona:

"Nostre estimadíssim director don Joan Mañé y Flaquer ha tingut de sufrir una delicada operació, que li ha fet lo Doctor Pagés ab sa acostumada pericia. Lo resultat ha sigut felicíssim, de monera tal, que á continuar si Deu vol, la marxa que després de la operació ha seguit la salut del senyor Mañé y Flaquer, podrá reanudar molt aviat nostre Director sas tascas periodísticas.,."

Celebrarém lo prompte y complert restabliment del senyor Mañé y Flaquer.

L' inspector general de fàbricas y tallers d' Inglaterra segueix ab marcada intenció 'ls beneficis que la llum eléctrica proporciona als obrers. En un informe sobre 'l particular, ab relació al reemplaç del gas per la electricitat, diu: "La introducció de la llum eléctrica en las fàbricas y tallers produhirá l' immediat benefici de sanejar moltas ocupacions y donar á totas alguna comoditat.,"

Fixantse no més en los tallers del cardat y neteja de llanas ha determinat una diferencia en la temperatura á favor de la electricitat, desde dos á nou graus.

Tenint en compte que 'l cardat de llanas exigeix que la máquina 's trobi á temperatura elevada y que 'ls travalls son permanents, fácilmente se pot apreciar l' estat del ambient en un d' aqueixos tallers quan la atmósfera estigui carregada ab lo calor de la máquina y la de la llum del gas.

De El País de Lleyda:

"Noguera-Pallaresa.—Las noticas confidenciales que d' alguns importants homes públicos ha rebut la Junta de defensa dels interessos económichs de la provincia, respecte de nostre ferrocarril, son bastant optimistas, segons lectura que doná de diferentes cartas

lo secretari de dita Junta don Francisco Prats, en la importantíssima sessió celebrada avans d'ahir nit.

Aixó no obstant, s'acordà per unanimitat celebrar un meeting mónstruo á aquesta capital, poch's dias avans de que 's reuneixi 'l Consell de ministres pera resoldre l' expedient del Noguera-Pallaresa al que s'invitará á tots los pobles de la provincia y las Diputacions y Ajuntament de Tarragona, Castelló, Valencia, Alicante, Murcia y Huesca, centres y corporacions que 'ns hans ofert son concurs y á tots los senyors representants á Corts de las mateixas y á tota la premsa, ab objecte de demanar al Govern la favorable resolució del expedient conforme á la llei de 23 de Juliol de 1889 y conveni internacional de 1885.

Aquest acort es la millor contestació que podém donar á las impaciencias y excitacions patrióticas d' algunas corporacions d' aquesta provincia, y especialmente al telégrama que rebérem lo diumenge d' Esterri.

També s'acordà en dita sessió excitar de nou lo zel dels senyors Diputats á Corts y Senadors pera que segueixin gestionant prop del Govern la prompte y favorable aprobació del projecte..

De L' Olotí, estimat colega nostra de Olot:

"Com se diu en altra part del present número, avuy á las onze tindrà lloch la obertura de la exposició de Bellas Arts en lo local del Centre Catalanista y baix la iniciativa del mateix. Deixant lo judici crítich per més endavant podém no obstant adelantar á nostres lectors que la present exposició supera en calitat y quantitat á las que en altre temps celebrava lo *Centro Artístico* de felís memoria y que tants beneficis ha reportat sa existencia encara que passatjera. Pera afirmar lo avans dit, bastará citar los noms y firmas que figuren en lo certámen.

Pintura: Baixeras, Llimona (Joan), Barrau, Roig y Soler, Grezner, Galvey, Pinós, Roca, Armet, Berga, Vayreda, Urgell (Ricart), Mestres, Domenge, Malagrida, Ribó, Rafols, Vie, Dies, Gay, Sacrest, y las senyoretas, Francisca Mas, Matilde Artigas, Teresa Artigas, Francisca Soler, Concepció Castanys.

Escultura: Llimona (Joseph), Clarassó, Devesa, Berga (fill) y altres quals noms no podém publicar en lo moment d' entrar en premsa aquest número per no haver rebut encara los treballs."

ANUNCIS PARTICULARS

Motor á gas 'n venta

Forsa d' dos caballs.—Sistema Otto.—Vertical y d' cremallera. — Rahò en la

Imprempta d' aquest periódich.

Academia Politécnica

DIRIGIDA PER LOS ENGINYERS

— Don Fernando Tarrida y don Carles Camps y Armet —

Preparació pera l' ingrés en la *Escola Politécnica de Madrit*, en las *Escolas d' Arquitectura* y de *Enginyers Industrials de Barcelona*, en la *Escola Naval Flotant*, *Academia General Militar*, *Cos de Telégrafos* y demás carreras especiales.

— CUADRO DE PROFESSORS —

Algebra mecánica y cálculs. . . .	D. Fernando Tarrida. . . .	Enginyer.
Geometría descriptiva y analítica. . . .	D. Carles Camps. . . .	Enginyer.
Ciencias físich-naturals.	D. Pere Rius.	Enginyer.
Dibuix: de figura y adorno.. . . .	D. Francisco del Villar. . . .	Arquitecte.
Id. lineal y topogràfich.	D. Pau Brunet.	Enginyer.
Idiomas: D. Francisco Boatella y D. Fernando Tarrida.		

NOTA DE PREUS

Matemáticas.	30 ptas.	Dibuix lineal ó de figura. . . .	10 ptas.
Ciencias Físicas	20 "	Francés é Inglés.	10 "

Barcelona.—Paseig de Gracia, 81, 2.^{on} —Despatx: de 12 á 2.

L' ENGINYÓS CAVALLER DON QUIXOT DE LA MANXA

COMPOST PER

MIQUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

Traslladat á nostre llengua materna, y en algunes partides lliurement exposat

PER

Antoni Bulbena y Tusell

Acaba d' estamparse per primera vegada la traducció de tan important obra en llengua catalana, formant un sol volum de 600 pagines de gran tamany.

TIRADA

325 exemplars paper comú.	á Ptas. 15
25 exemplars paper satinat, numerats. . . .	á » 25

De venda en totas las librerías de Barcelona.

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Madoz 31 y 35 y Sol 138, teléfono n.º 46.—SABADELL